

Museum om de Hoek: Het Participatory Museum

Woensdag 22 februari 2017,
Verslag.

Anytime you ask a question – in an exhibition or otherwise – you should have a genuine interest in hearing the answer – Nina Simon (via Marjelle van Hoorn)

Geld hoeft nooit een reden te zijn om slechte inhoud te brengen. – Anet Wilgenhof, Museum Perron Oost

Participatie heeft geen kantoortijden. - Danielle Kuijten, Imagine IC

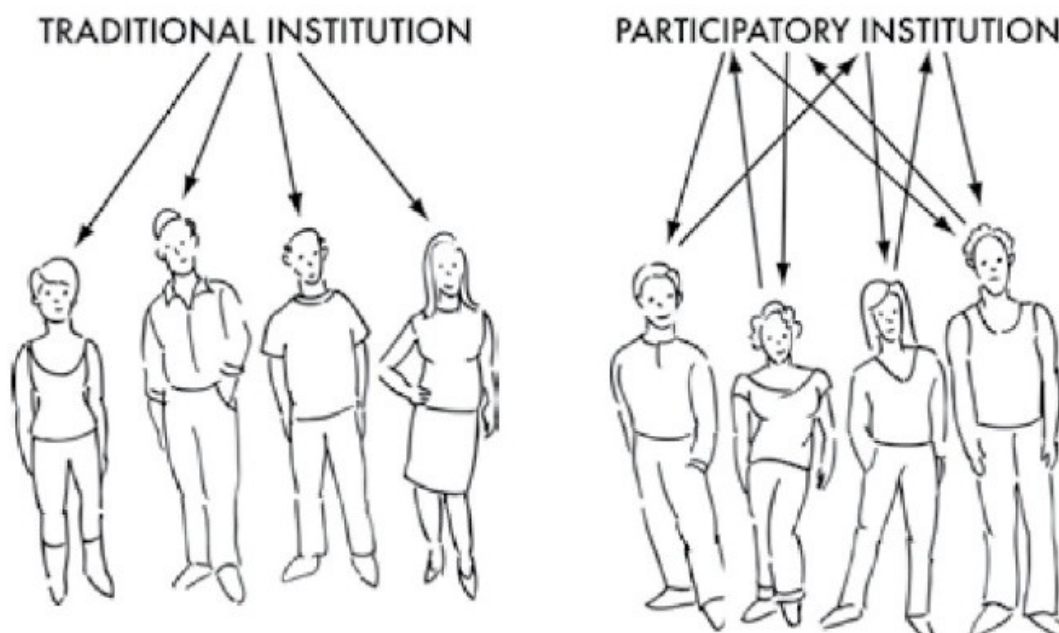
De vierde editie van Museum om de Hoek in Pakhuis de Zwijger staat helemaal in het teken van *Het Participatory Museum*. In een afgeladen zaal (alle 85 stoelen zijn bezet) wordt het theoretisch kader van zulke musea geschetst, en wat buurtmusea van de trend kunnen leren, of hieraan kunnen bijdragen.

Gian van Grunsven zit de avond voor. Ze introduceert het thema, en identificeert het publiek. Ongeveer een derde van het publiek was ook vorig jaar al aanwezig bij Museum om de Hoek. In het publiek zitten vertegenwoordigers van buurtmusea, 'traditionele' instellingen, en ook veel Reinwardt Academie studenten. Zo'n 6-7 mensen identificeren zichzelf als werkend in of voor een 'participatiemuseum'.

San Jonker vertelt over de nieuwe samenwerking tussen de buurtmusea in Stichting Museum om de Hoek, die ontstaan is naar aanleiding van de bijeenkomsten in 2016. In de stichting gaan elf organisaties samenwerken, kennisdelen en hun zichtbaarheid vergroten. Ook is de ambitie om op 27 oktober met een gezamenlijke programmering mee te doen met de (aanloop naar) de viering van 750 jaar Amsterdam.

Participatiemusea: een theoretisch kader

De eerste spreker van de avond is **Marjelle van Hoorn** (gastdocent participatie RWA, géén activist). Ze vat de boek(en) van Nina Simon samen, en vooral haar boek uit 2010: [*The Participatory Museum*](#). Centraal in dit boek staat de verandering van traditionele musea (die vooral zenden) naar participatieve musea (die zenden en ontvangen, en interacties hebben met het publiek). Het plaatje dat drie keer op de avond terugkomt, geeft deze verandering visueel weer:

Nina Simon, *The Participatory Museum* (Santa Cruz Calif., 2010)

Nina onderscheid vier type projecten rondom participatie van in musea. Marjelle vat ze samen, en geeft aan niet zeker te weten of er hiërarchie in zit:

1. Contributie/bijdragen: Dit is de post-it aan het einde van de tentoonstelling. Handig, volgens Marjelle, want de post-it kan na afloop de vuilniszak in. Specifieke en beperkte participatie.
2. Samenwerking: Het publiek heeft invloed op de inhoud, maar niet op de vorm van projecten. Voorbeelden zijn [Mix Match Museum](#) en het [Little Museum of Dublin](#).
3. Cocreatie: Het publiek heeft ook invloed op het proces en de vorm van het project.
4. Hosting/ruimte bieden: Het museum biedt een platform voor het publiek. Het publiek is gastvrij.

In alle gevallen betekent participatie dat het museum daadwerkelijk autoriteit wil delen.

Dit brengt Marjelle bij haar tweede punt: een vraag over de identiteit van musea. Als je geen collectie van wereldniveau hebt, moet je op een andere manier relevant proberen te blijven, bijvoorbeeld door participatie. Hierover gaat Nina Simons tweede boek: [The Art of Relevance](#). Marjelle zelf hoopt dat musea niet incidenteel relevant zijn voor het publiek, maar dit structureel onderdeel van hun identiteit maken.

Laurens Kleijntjens presenteert zijn onderzoek [De kunst van cultuurparticipatie](#) naar de faal- en succesfactoren van participatie in musea. Volgens Laurens hebben buurtmusea een streepje voor op traditionele musea, omdat ze opgericht zijn met het oog op participatie. In traditionele musea is volgens Laurens participatie vaak te ad hoc om echt impact te hebben. Beter kijken we naar het buitenland, waar projecten zoals [Our Museum](#) zich lang vastleggen aan participatie.

De succesfactoren voor participatie zijn volgens Laurens:

1. De wil hebben als museum om te veranderen.
2. Participatie zien als een middel om duurzame doelen te bereiken.
3. Vooraf goed de doelgroepen in kaart brengen.
4. Steeds helder communiceren met het publiek.
5. Durven te experimenteren.
6. Evaluatie en kennisdeling
7. Ga uit van wat je publiek wilt zien, leren of doen.

Volgens Laurens heeft een participatieproject weinig zin als je niet je hele organisatie wilt veranderen. "Participatie zonder inhoud, daar bereik je niet zoveel mee." Laurens daagt ook

subsidieverstrekkingen uit te investeren in participatieprojecten, door een duurzame relatie aan te gaan met organisaties.

Voorbeelden van participatie

Anet Wilgenhof van [Museum Perron Oost](#) vertelt over een groot aantal participatieve projecten die haar museum georganiseerd heeft, of waar ze een podium aan geboden heeft. Deze variëren van *Opgewekt blaffen*, een project met honden en hun baasjes, tot *Moon and Shake*, een project bedacht en opgezet door een bezoeker van het museum: Sayaka Motani. Bezoekers waarderen de snelle, participatieve programmering van het museum, en dat het klein is, maar er toch veel te zien is. Anet werkt niet vanuit een theorie over participatieve musea, maar volgt een visie en haar gevoel in de projecten.

Danielle Kuijten van [Imagine IC](#) vertelt onder andere over het project *De Vitrine van Zuidoost*. Dit is een buurtarchief voor Amsterdam Zuid Oost dat samen met buurtbewoners een collectie over de wijk aanlegt. De verzameling bestaat uit verhalen, objecten en herinneringen van buurtbewoners. Andere organisaties, zoals de OBA, zijn hier inmiddels bij aangehaakt. De thema's waaromheen verzameld wordt, worden aangedragen door de buurt. Imagine IC is zelf ook een participant in het project. Danielle noemt hoe het project mensen in contact met elkaar brengt, en nieuwe verbindingen in de wijk legt.

In het gesprek dat Gian vervolgens met de zaal heeft, blijkt dat sommige musea zich wel thuis voelen in participatie, terwijl anderen dat graag meer zouden zijn. Ook blijkt dat projecten die succesvol zijn vanuit het perspectief van de organisatie (MuseumCamp van het Allard Pierson Museum wordt genoemd) voor het publiek niet altijd duidelijk zijn. Traditionele instellingen kunnen leren van de buurtmusea.

De avond wordt afgesloten met de vierde video van **Bert Hana** in de serie *How to make your own museum?* Dit keer gaat het over participatie. Het gaat goed met z'n museum: het is open, het publiek is enthousiast en er is persaandacht. Zijn vriendin moet echter even nadenken over het schilderen op de muur op zondag, wat de participatie is die Bert voor ogen heeft.

Verslag geschreven door Jasper Visser <http://visschstam.com>

Contact i.v.m. de bijeenkomsten van Museum om de Hoek
zeraja@museumzondermuren.com